

ZDRUŽENIE PODNIKOV -

KONZORCIUM,

KARTEL,

ODBOROVÝ ZVÄZ,

KONCERN

Robert Lipovský
Os.č: 35324

Obsah

1. Výhody veľkých firiem.....	3
2. Združovanie – podstata, predmet združovania	3
3. Formy združenia	4
3.1Konzorcium.....	4
3.2Kartel.....	5
3.3Odborový zväz.....	5
3.4Konzern.....	6
4. Fúzia a akvizícia.....	6
5. Testové otázky	7
6. Otvorené otázky	7

Doposiaľ sme prebrali rôzne formy podnikov od živnostníkov, verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti, až po spoločnosť s ručením obmedzeným, akciovú spoločnosť a družstvo. Okrem patričných právnych rozdielov, sa jednotlivé formy líšia najmä svojou veľkosťou. Táto veľkosť vyplýva ako z počtu zainteresovaných osôb (majiteľov, ľudí vo vedení a zamestnancov), tak aj z finančnej čiastky, ktorou spoločnosť disponuje (základné imanie, výdavky, príjmy, zisk, ročný obrat, atď.).

1. Výhody veľkých firiem

Sú známe výhody veľkých firiem, ktoré vyplývajú najmä z lepších možností naplňať základný motív podnikania, a síce maximalizovať zisk. Väčší podnik vyprodukuje a predá viac ako malý, zamestnáva veľa pracovníkov a preto môže prácu diverzifikovať, špecializovať a tým pádom je produkcia efektívnejšia. Je schopný minimalizovať náklady vzhľadom na objem produkcie a tým získava konkurenčnú výhodu na trhu.

Ďalšou výhodou je, že čím viac ľudí ručí za záväzky firmy, tým menšou mierou ručí jednotlivý ručiteľ. U živnostníkov spočíva celé bremeno na jednej osobe, pri verejnej obchodnej spoločnosti síce na viacerých, ale stále ručia celým svojim majetkom. Ak si nerozvážnym podnikaním narobia dlhy, a firma zbankrotuje, môžu tak prísť o auto, dom a ešte do konca života splácať. Pri vyšších formách akými sú spoločnosť s ručením obmedzeným (kde to vyplýva už z názvu), akciovej spoločnosti a družstve spoločníci ručia iba do výšky kapitálových vkladov, objavuje sa tzv. rezervný fond, skrátka podnik je dostatočne silno dotovaný kapitálom aby pri prípadnom zániku spoločníkom vznikla čo najmenšia škoda.

Keďže organizácia s niekoľko multimiliónovým ročným obratom je dôveryhodnejšia ako napríklad bežný živnostník, má doširoka otvorené dvere na ďalší rozvoj, má väčšie možnosti na prísun dodatočného kapitálu, má napríklad väčšie možnosti získavania pôžičiek, ale na druhej strane je menej flexibilná a efektívnosť sa stráca aj zvýšenou byrokraciou, nakoľko každé závažnejšie rozhodnutie musia schvaľovať štatutárne orgány.

Doposiaľ však každý prípad súvisel s jedným jediným podnikom, veľkým, či malým. Ako sa hovorí, v jednote je sila a tak je častokrát výhodné aby sa združili dva alebo viacero jednotlivých podnikov. Rôzne formy združovania, ktoré bližšie rozoberiem majú tú spoločnú vlastnosť, že sa spoja samostatné podniky bez toho, aby sa narušila ich právna a ekonomická samostatnosť. Pohltenie menšej firmy väčšou, merger a podobné javy, pri ktorých jedna firma zaniká sú teda iné prípady.

2. Združovanie – podstata, predmet združovania

Hlavný dôvod združovania – byť veľký a silný som už spomínal, no združenie samostatných firiem má ešte niekoľko špecifických významov v porovnaní s rastúcou spoločnosťou ako takou. Keď sa spoja dve firmy so súvisiacim predmetom podnikania, už nejde len o jednoduchú konkurenčnú výhodu, ale nakoľko je na trhu namiesto dvoch menších

podnikov jeden väčší, ide o zanik jedného konkurenta z pohľadu spoločnosti podliehajúcej zrušovaniu, z čoho vyplýva ešte väčšia výhoda oproti tretiemu subjektu na trhu.

Predmetom združenia môže byť napríklad spoluužívanie rôznych výrobných faktorov. Je výhodnejšie, keď jedna firma kúpi nejaký stroj za niekoľko miliónov, druhá iný stroj a dohodnú sa, že ich budú využívať spoločne, ako keby si mal každý podnik kupovať vlastné.

Pre združenie platia všetky výhody charakterizujúce pokročilé formy obchodnej spoločnosti ešte vo väčších dimenziách. Uvediem príklad. Na montážnej linke v Mladej Boleslavy môže spočívať špecializácia v tom, že jedna linka sa venuje napríklad karosérii, druhé oddelenie podvozku, niekto iný nachystá interiér a nakoniec sa to na páse všetko zmontuje, výsledkom čoho je nová Škodovka. Spojenie dvoch firiem je možné pozorovať často pri vozidlách Formuly 1. Tu je špecializácia vo väčšej škále, McLaren vyrobí karosériu a osadí sa do nej Mercedes motor.

- Združenie môže byť za účelom jedného spoločného projektu, alebo môže byť dlhotrvajúce.

- Podľa kritéria vzťahu odvetví, do ktorých združené podniky patria, poznáme horizontálne (v rámci jedného odvetvia – napr. 2 počítačové firmy), vertikálne (z rôznych odborov, ktoré tvoria reťaz transformačného procesu – napr. ťažobný, oceľarský a strojársky podnik) alebo diagonálne (odlišné a zdanlivo nesúvisiace odvetvia.)

Častým prípadom je združenie medzi lokálnou firmou v krajine a spoločnosťou inej krajiny, alebo nadnárodnou korporáciou, o to najmä v ropnom a chemickom priemysle.

Teraz sa bližšie pozriem na jednotlivé formy združovania.

3. Formy združenia

3.1 Konzorcium

- Takéto spoločenstvo medzi fyzickými alebo právnickými osobami je dočasné. V zmluva musí obsahovať jeho účel a dobu trvania. Táto zmluva opisuje práva a povinnosti jednotlivých členov konzorcia.

- Môže byť uzavreté medzi jednotlivcami, podnikmi, organizáciami, vládami alebo ich vzájomnou kombináciou.

- Nakoľko, si každý člen konzorcia plne zachováva svoju samostatnosť, je vzájomná kontrola značne obmedzená a sústreďuje sa iba na spoločný zámer a rozdeľovanie zisku.

- Konzorciá sú typickejšie pre neziskové organizácie, napríklad univerzity. Cieľom je zverejniť ľudské a materiálne faktory a zdieľať akademické a vedecké zdroje.

- Príkladom ziskového konzorcia je, keď sa viacero bánk združí aby poskytli spoločný úver.

- Známym konkrétnym prípadom, keď ide o konzorcium je popredný svetový výrobca civilných lietadiel Airbus. Ide o nadnárodnú európsku spoločnosť, 80% vlastní EADS a 20%

British Aerospace. Samotný EADS je združenie francúzskeho Aérospatiale-Matra, nemeckého Daimler-Chrysler Aerospace a španielskeho Construcciones Aeronáuticas.

- Ďalšími konzorciami je napríklad CORE (Consortium for Oceanographic Research and Education), či W3C (World-Wide-Web konzorcium, zodpovedné za akési normovanie Internetu. Definuje jazyk HTML)

3.2 Kartel

- Kartel je zoskupenie výrobcov, ktorého cieľom je stanoviť ceny, obmedzujú ponuku a obmedzujú súťaživosť na trhu. Narozdiel od ostatných spomínaných združení, kartel a kartelové dohody sú vo väčšine krajín prísne zakázané. Napriek tomu sa (tajne) vyskytujú, predovšetkým v oligopoloch, kde je malý počet hráčov na trhu.

- I keď je konkurenciu-obmedzujúci kartel zakázaný, existujú výnimky, kedy je povolená dohoda a regulácia cien, napríklad v ropnom priemysle je cena určovaná ponukou krajín OPEC (Organization of the Petroleum Exporting Countries) alebo ceny medzinárodných leteniek.

Príklad potrestaného kartelu:

Európska komisia udelila trojici chemických spoločností Akzo Nobel, Atofina a Hoechst pokutu v rekordnej výške 216,9 miliónov Eur za kartelovú dohodu o cenách kyseliny monochlóroctovej, používanej v potravinách, čistiacich prostriedkoch, lepidlách, liekoch a kozmetike. Zúčastnené firmy kontrolovali tajnou kartelovou dohodou v rokoch 1984-1999 až 90 % trhu tejto kyseliny v krajinách Európskeho hospodárskeho spoločenstva.

3.3 Odborový zväz

- Vo všeobecnosti je to asociácia zárobkovo-činných osôb (najmä fyzických), za účelom udržania alebo zlepšenia podmienok ich zamestnania.

- Hlavnou výhodou a hlavným cieľom je kolektívne vyjednávanie (collective bargaining), čo v praxi znamená, že ak je odborový zväz oficiálne uznávaný zamestnávateľmi, dohaduje s nimi mzdy a pracovné podmienky svojich členov. Okrem toho môže odborový zväz svojim členom ponúkať rôzne služby ako právne poradenstvo v danom odbore, školenia, a pod.

- Odborové zväzy sú schoné organizovať demonštrácie a štrajky. Zvyknú mať pomerne veľkú silu a vstupujú aj do politiky, kde môžu lobiť za záujmy svojich členov, a podieľať sa na tvorbe priaznivej legislatívy. Na Slovensku stojí nad všetkými odborovými zväzmi KOZ.

- Dobrými príkladmi odborových zväzov sú odborový zväz učiteľov a odborový zväz lekárov. Táto problematika je nesmierne aktuálna, vzhľadom na poľutovaniahodnú situáciu v našom

zdravotníctve. Tento odborový zväz je naozaj aktívny. Ďalej sú to: Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení, Zväz podnikateľov, Obchodná a priemyselná komora

3.4 Koncern

- je to zoskupenie samostatných podnikov pod spoločným vedením, tzv. vrcholovým managementom.

- súvisiaci je aj pojem **holding** – materská spoločnosť kontroluje alebo riadi činnosť dcérskych spoločností.

Príklad koncernu: popredný britský potravinársky koncern Guinness, ktorý ponúka okrem piva aj Gordon's Gin, či whisky Johnnie Walker. Zaujímavý je fúziou s ďalším potravinárskym impériom Grand Met. Ten vlastní obchodné značky vodiek Absolut, Smirnoff, Stolichnaya, ďalej Malibu, Cinzano, Bailey's ale aj Burger King. Fúziou vznikol gigant GMG Brands, ktorý je štvrtou najväčšou potravinárskou firmou na svete (na prvom mieste je Nestlé).

4. Fúzia a akvizícia

Už som sa zmienil, že okrem zlučovania existujú aj iné formy spojenia podnikov. Ide o **merger** (fúziu) a **takeover** (akvizíciu). Ako už z názvov vyplýva, narozdiel od združení si spoločnosti pri mergeri a takeoveri neponechávajú predošlú právnu a ekonomickú subjektivitu. V prípade mergeru viac starých firiem zaniká aby vznikla jedna nová, v prípade takeoveru, jedna firma pohltí druhú, čiže druhá zaniká.

Ako posledný príklad by som uviedol spojenie firiem z oblasti výroby mobilných telefónov japonského Sony a švédskeho Ericssonu. Cieľom bolo zlúčiť marketingové prednosti Sony s technologickou vyspelosťou telefónov Ericsson.

zdroj: Wikipedia, the free encyclopedia

5. Testové otázky

1. V ktorom prípade zaniká právna a ekonomická subjektivita podniku?
  - a. Koncern
  - b. Akvizícia
  - c. Konzorcium
2. Zoskupenie samostatných podnikov pod spoločným vedením sa nazýva:
  - a. Odborový zväz
  - b. Koncern
  - c. Konzorcium
3. Udržaním alebo zlepšením podmienok zamestnania sa zaoberá:
  - a. Odborový zväz
  - b. Koncern
  - c. Konzorcium
4. Ako nazývame pohltenie jednej spoločnosti druhou?
  - a. Akvizícia
  - b. Fúzia
  - c. Konzorcium
5. Ktorá forma združenia je zakázaná?
  - a. Odborový zväz
  - b. Koncern
  - c. Kartel

6. Otvorené otázky

1. Vysvetlite, v čom je výhoda veľkých podnikov a združení.
2. V čom sa odlišuje akvizícia a fúzia od ostatných spomenutých foriem združenia?
3. Opíšte jednotlivé formy združenia.
4. Nájdite vlastné príklady jednotlivých foriem združenia.
5. Aká organizácia stojí nad odborovými zväzmi na Slovensku?